

№ 28 /1964.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning med förslag till
landskapslag angående ändring av landskaps-
lagen om folkskolväsendet i landskapet Åland.

Rikets folkskollag ändrades redan år 1962 så, att ett nionde skolår såsom en tredje årsklass i medborgarskolan kunde införas (FFS 444/62). Stadgandet kompletterades med en bestämmelse, att denna nionde årsklass var frivillig och att läroplikten ansågs fullgjord, då eleven genomgått åtta klasser eller inhämtat motsvarande kunskapsmätt (FFS 445/62). Då landskapsstyrelsen anser det vara skäl att möjliggöra inrättande av ett nionde skolår också vid landskapets folkskolväsende, föreslås att landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland ändras i detta avseende.

Rikets folkskollag har vidare undergått ändring genom tvenne under innevarande år antagna lagar. Enligt en den 13 juli detta år antagen lag (FFS 398/64) här möjligheter till utvidgad språkundervisning genomförts sålunda, att i den egentliga folkskolan undervisning i det andra inhemska språket eller ett främmande språk kan införas och i medborgarskola alternativt undervisning i det andra inhemska språket och ett främmande språk eller undervisning i två främmande språk kan införas. Av synnerliga skäl kan elev befrias från deltagande i språkundervisning, varvid för honom skall anordnas undervisning i något annat ämne under motsvarande antal timmar.

Införande av undervisning i främmande språk medför med säkerhet praktiska svårigheter, då lärare härför skola anställas. Undervisning i engelska språket torde för landskapets del vara lättast att genomföra i detta avseende, men också denna undervisning blir svår att organisera. Man räknar i riket närmast med ambulering lärare, som skulle handhava undervisningen i flera skolor. I första hand synes också i landskapet en sådan anordning i många fall vara det enda genomförbara, men för framtiden borde man inrikta sig på att någon av lärarna i skolor med flera lärare skulle skaffa sig tilläggskompetens för denna undervisning. Eventuell undervisning i finska språket ställer sig uppenbarligen ändå svårare att genomföra, då det har varit förenat med stora svårigheter att anställa kompetenta lärare i finska språket vid Ålands lyceum och då landskapets folkskollärare i allmänhet ha ringa kunskaper i finska språket. Undervisning i tvenne andra språk än svenska i medborgarskolan borde i allmänhet omfatta engelska och finska med tanke på elevernas vidare utbildning vid t.ex. handelsskola eller teknisk skola. I medborgarskolan torde dock en linjedelning kunna medföra sådana valmöjligheter för ele-

verna, att studierna kunna inriktas på elevernas vidareutbildning med en viss differentiering.

Landskapsstyrelsen har ansett, att undervisningen i andra språk än svenska endast borde utvidgas i medborgarskolan, då dylik språkundervisning i den egentliga folkskolan lämpligare införes som frivilligt ämne. Därför borde endast en sådan ändring vidtagas i folkskollagen, att språkundervisning kan införas som ordinarie undervisningsämne i medborgarskolan. Härvid bör beaktas, att enligt 35 § självstyrelselagen undervisning i annat språk än svenska får införas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun, endast med vederbörande kommuns samtycke. I det fall att medborgarskola underhålles av flera kommuner gemensamt, som för landsbygdens del torde bliva nödvändigt för samtliga medborgarskolor, skall uppenbarligen envar delägar-kommun giva sitt samtycke icke blott till språkundervisning som sådan utan jämväl till det språk undervisningen gäller. Landskapsstyrelsen anser det nödvändigt att inarbeta detta stadgande i folkskollagen.

Då frivillig språkundervisning kommer att infrå i en del skolor medan andra icke kommer att meddela sådan undervisning, följer härav att eleverna i medborgarskolan icke alltid vid inskrivningen ha samma underbyggnad för språkundervisningen. För att undervisningen för olika elevgrupper skall kunna anpassas till deras tidigare kunskaper, torde en viss linjedelning i form av kortare och längre språkkurser bliva nödvändig.

Genom lag av den 30 april 1964 (FFS 221/64) har rikets folkskollag ändrats såtillvida, att lärare, som äger kustodiera vid skolmåltid, själv skall deltaga i måltiden och att utgiften härför skall inräknas i folkskolkostnaderna, för vilka skolans upprätthållare är berättigad till statsbidrag. Lagstiftningsåtgärden är resultatet av tvistigheter mellan kommuner och staten i denna fråga. Landskapsstyrelsen anser dock, att man i princip icke kan ålägga en lärare att deltaga i måltiderna även om han är skyldig att övervaka ordningen och undervisa eleverna i gott bordsskick. Det kan t.ex. inträffa, att lärare av medicinska skäl icke kan deltaga i måltiden för att maten är olämplig för honom. Där- emot är det betydelsefullt att den frågan klarlägges, att kommunen är berättigad att av landskapsmedel erhålla ersättning också för de kostnader, som orsakas av läraren måltider. Dessa bör givetvis kostnadsfritt tillkomma läraren. Landskapsstyrelsen har anset det lämpligast att in- arbeta stadgande om måltidskostnaderna i 74 §.

Hänvisande till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt före lägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

-3-

angående ändring av landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet
Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 2, 36, 42, 49 och 74 §§ landskapslagen den 16 oktober 1958 om folkskolväsendet i landskapet Åland (23/58) och fogas till sagda lag en ny 6a § som följer:

2 §.

Folkskolan består----- (1 mom.)----- och medborgarskolan.

Den egentliga folkskolan är sexårig och medborgarskolan tvåårig. Medborgarskolan må dock, där förhållandena det påkalla, vara ettårig, varvid den egentliga folkskolan är sjuårig. Kommun må utvidga folkskola till nioårig genom att till medborgarskolan foga en tredje årsklass.

Till folkskola----- (4 mom.)----- genom landskapsförordning.

Till folkskola----- (5 mom.)----- i läropliktsåldern.

6a §.

I medborgarskolan må med samtycke av envar delägarkommun, utöver vad i 6 § är stadgat, meddelas undervisning i ett eller två andra språk än svenska. Av synnerliga skäl må elev befrias från deltagande i språkundervisning. Härvid skall för honom anordnas undervisning i något annat ämne under motsvarande antal timmar.

36 §.

Läropliktens fullgörande----- (1 mom.)----- ovan nämnts.

Om läroplikt----- (2 mom.)----- är stadgat.

Läroplikten är fullgjord, då barnet genomgått åtta klasser i folkskola eller inhämtat motsvarande kunskapsmått.

Anmälan till medborgarskolans tredje årsklass är frivillig.

42 §.

Barn äger----- (1 mom.)----- av skolan.

Finnes i----- (2 mom.)----- inom kommunen.

Barn äger----- (3 mom.)----- främmande kommunen.

Eleverna må för undervisning i annat språk än svenska samt i särskilda fall även i annat ämne sammanföras från flera distrikt till gemensam undervisning då detta prövas ändamålsenligt. I fråga om kommuns skyldigheter gälla härvid stadgandena i 27 § 1 mom.

Angående intagning----- (4 mom.)----- landskapsförordning stadgas.

49 §.

Finnes minst----- (1 mom.)----- två lärare.

I mellanskola----- (2 mom.)----- landskapsförordning stadgas.

I folkskola----- (3 mom.)----- följande klasser.

För undervisningen i andra språk än svenska må inrättas särskilda

-4-

lärartjänster, vilka må vara gemensamma för två eller flera skolor.

Kommun bör ~~.....~~ (4 mom.) ~~.....~~ ämnet finnes.

74 §.

Landskommun erhåller ~~.....~~ (1 mom.) ~~.....~~ föreskriven läkarvård.

Kostnaderna för kustodierande lärares skolmåltid skall anses ingå i kostnaderna för elevernas skolmåltider. Landskapsunderstöd utgår icke för belysnings- och uppvärmningskostnader för skolmåltidskök och elevhem eller för bränsle vid tillredning av skolmåltid, ej heller för kokerskans avlöning.

Stadgandena om landskapsunderstöd för kostnader enligt 74 § denna lag tillämpas första gången i fråga om de landskapsunderstöd, som beviljas för år 1963.

Mariehamn, den 12 november 1964.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson
Hugo Johansson

Lagberedningssekreterare

Rolf Sundman
Rolf Sundman.